

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

avgust 2025. godine

Bilten broj 8/2025

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	4
Da li transformacija sedam JP u AD ili DOO otvara vrata zloupotrebi javnih resursa.....	4
Inicijative i analize	7
Komentari nacрта Zakona o zaštiti potrošača	7
Mediji	8
Vučićeva pomilovanja politička poruka, pitanje kako je ministar pravde obrazložio zahtev	8

Aktivnosti

I u avgustu smo nastavili rad na redovnim aktivnostima i imali nekoliko sastanaka, među kojima izdvajamo:

Predstavnik TS, Nemanja Nenadić, učestvovao je 28. avgusta na sastanku nekoliko organizacija civilnog društva sa Gert Jan Koopmanom, generalnim direktorom odeljenja za proširenje i istočno susedstvo Evropske komisije.

Polazeći od pitanja gosta šta bi EU mogla da učini u vezi sa stanjem u Srbiji, Nenadić je ukazao da u odsustvu stvarne volje za bilo kakve reforme u oblasti vladavine borbe protiv korupcije, koje bi donele veću odgovornost vlasti, njihovo postupanje zavisi uveliko od toga šta će EU tražiti da se učini. Prostora da se postave takvi zahtevi je bilo mnogo više nego što je EU činila. Kao primer se može navesti to da je bilo i prostora i potrebe da se jasnije ukaže na potrebu sprečavanja zloupotrebe javnih resursa u vezi sa izborima i političkom promocijom, a da je trenutno fokus i vlasti i EU isključivo na donošenju propisa o reviziji biračkog spiska. Slično tome, propuštena je prilika da se kao prioritarno pitanje postavi objavljivanje ugovora za sve infrastrukturne projekte u Srbiji, uključujući i one ugovorene suprotno pravilima EU.

Najzad, iako je jedan od glavnih zadataka prema izveštaju Evropske komisije veći broj istraga, optužnica i osuda u slučajevima korupcije na visokom nivou, EU uopšte nije reagovala na optužbe iznete od predstavnika vlasti i provladinih medija za navodnu umešanost „Evropljana“ u slučaju finansijske istrage koja se vodi zbog mogućih zloupotreba na rekonstrukciji pruge od Novog Sada do mađarske granice, a koja obuhvata i neke od bivših ministara i direktora javnog preduzeća.

Predstavnici TS su tokom avgusta učestvovali u nizu sastanaka – “fokus grupa” – na kojima se razmatraju rizici od korupcije i moguća rešenja, a u sklopu izrade novog akcionog plana za antikorupcijsku strategiju. Proces vodi Ministarstvo pravde i ekspertkinja angažovana na jednom projektu EU. Iako stavovi predstavnika institucija na ovim sastancima ne pružaju veliku nadu da će Akcioni plan za period 2026-2028 biti znatno sadržajniji od onog koji je usvojen za 2025. godinu, iskoristili smo ovu priliku da ukažemo šta bi trebalo učiniti u ključnim oblastima koje su razmatrane, među kojima su – rad represivnih organa, javne nabavke, preduzeća u državnom vlasništvu, javna uprava i lokalna samouprava i finansiranje političkih subjekata.

Predstavnik TS, Miloš Đorđević, učestvovao je 22. avgusta na sastanku predstavnika Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji i novog ambasadora EU u Srbiji, Andreasa fon Bekerata. Tema sastanka bilo je upoznavanje ambasadora sa radom organizacija civilnog društva koje su članice NKEU i njihovo viđenje trenutne društvene situacije u Srbiji. Predstavnik TS na sastanku je upoznao ambasadora sa stanjem u oblasti javnih nabavki, kao i sa preporukama TS za unapređenje izbornih uslova.

Organizacija Transparentnost Srbija, u sklopu projekta "Integrity Watch na Zapadnom Balkanu i Turskoj: civilno društvo u borbi protiv korupcije korištenjem podataka o političkom integritetu", finansiranog od EU, distribuirala je sredstva za sprovođenje šest projekata u oblasti borbe protiv korupcije. Projekti koji će se sprovesti u drugoj polovini godine su:

Javni novac, privatni interesi: Mehanizmi kontrole kroz državno oglašavanje i javne nabavke, Balkanska istraživačka mreža - BIRN Srbija

Kad predsedan postaje pravilo: slučaj Beograda na vodi i njegove posledice, Nova planska praksa

Komercijalizacija hitne pomoći: između zakona i zloupotrebe, Pokret "Pravo na život - Meri"

Strateški partner u senci sunca: Nettransparentna energetska tranzicija, Regulatorni institut za obnovljive energiju i životnu sredinu

Raskrsnica odgovornosti, Tebrizam

Javne nabavke u fokusu: Zaštita političkog integriteta u Užicu, Udruženje Užički centar za ljudska prava i demokratiju

Projekti se fokusiraju na tri izazova korupcije u Srbiji i širom regiona: netransparentnost finansiranja političkih aktivnosti, neprimeren uticaj interesnih grupa u donošenju zakona i favorizovanje u javnom ugovaranju i nastoje da osnaže građane i aktere civilnog društva da pozovu nosioce javnih funkcija na odgovornost.

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) radilo je i tokom avgusta. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno dobiti potrebna obaveštenja, na broj 069 1978 158 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

U avgustu smo imali 73 objavljene vesti o našim aktivnostima ili izjave predstavnika TS.

Na sajt TS, u segmentu „Inicijative i analize“, postavili smo nekoliko novih [analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među njima je [zahtev](#) Ministarstvu unutrašnje i spoljne trgovine u vezi sa merama koje je najavio predsednik Srbije na konferenciji održanoj 24. avgusta,

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu

Pod lupom

Da li transformacija sedam JP u AD ili DOO otvara vrata zloupotrebi javnih resursa

5. avgusta 2025.

Javna preduzeća, po pravilu, prelaze u akcionarska društva (AD) ili društva sa ograničenom odgovornošću (DOO) kako bi poslovala efikasnije, smanjila gubitke, povećala odgovornost i obezbedila profesionalno, a ne partijsko upravljanje. Međutim, takav način poslovanja preduzeća bio bi verovatno moguć da se radi o nekoj drugoj zemlji, a ne Srbiji, piše Danas.

Iako ovaj korak potencijalno otvara put ka privatizaciji, to ne znači da će do nje automatski doći. Ipak, istina je da prelazak u AD ili DOO eventualnu privatizaciju čini tehnički jednostavnijom.

Javna preduzeća, po pravilu, prelaze u akcionarska društva (AD) ili društva sa ograničenom odgovornošću (DOO) kako bi poslovala efikasnije, smanjila gubitke, povećala odgovornost i obezbedila profesionalno, a ne partijsko upravljanje.

Međutim, takav način poslovanja preduzeća bio bi verovatno moguć da se radi o nekoj drugoj zemlji, a ne Srbiji.

Iako ovaj korak potencijalno otvara put ka privatizaciji, to ne znači da će do nje automatski doći. Ipak, istina je da prelazak u AD ili DOO eventualnu privatizaciju čini tehnički jednostavnijom.

Sagovornici Danasa smatraju da se u slučaju aktuelne promene pravne forme sedam državnih preduzeća (Srbijašume, Srbijavode, Putevi Srbije, Službeni glasnik, Skijališta Srbije, Nacionalni park Fruška Gora i Nacionalni park Đerdap), suštinski ništa neće promeniti.

Oni ističu da će se i nakon formalne transformacije, u AD ili DOO, na čelu tih preduzeća i dalje nalaziti direktori čije imenovanje neće zavisiti od stručnosti, već od partijske pripadnosti.

Uvereni su da ni njihovi finansijski rezultati nakon promene pravne forme neće biti bolji, navodeći primer Telekom koji je ranije postao akcionarsko društvo, ali je danas, uprkos tome, nagomilao dugove koje će na kraju pokriti građani.

Međutim, upozoravaju da nakon pravne forme za ova preduzeća postoji nešto opasnije od privatizacije, a to je da postanu deo netransparentnih javno-privatnih partnerstava.

U tim aranžmanima, kako navode, deo imovine ili poslova mogao bi biti prenet na novoosnovana „zajednička preduzeća“, čime bi se faktički izbegla privatizacija, ali i javni uvid u to šta se događa sa javnim resursima.

Šta će značiti promena iz JP u DOO ili AD?

Programski direktor organizacije Transparentnost Srbija Nemanja Nenadić podseća da je promena pravne forme javnih preduzeća predviđena Zakonom o upravljanju privrednim društvima u vlasništvu Srbije koji je usvojen pre oko dve godine, a čija primena je odložen za godinu dana.

On ističe da takva promena „može da znači mnogo, ali i da ne znači ništa“, u zavisnosti od toga kako će se sprovoditi u praksi.

Nenadić ukazuje da je Transparentnost Srbije, kada je taj zakon donošen, podsetila na to da Vlada Srbije već više od decenije nije primenila Zakon o javnim preduzećima, odnosno njegove odredbe koje se tiču profesionalizacije upravljanja tim preduzećima, te da većina javnih preduzeća nikada nije imala direktore izabrane na javnom konkursu, kao i da je u većem broju njih upravljanje van zakona.

„Vlada Srbije umesto da primeni te postojeće propise, ona je opet pribegla tome da zakon menja i obeća praktično iste ciljeve, ali u novom obliku“, rekao je Nenadić za Danas.

Objašnjava da novi zakon uvodi izmenu u načinu imenovanja rukovodstva.

„Dok je ranije Vlada direktno imenovala i direktore i nadzorni odbor, sada ministarstvo privrede ili energetike imenuje predstavnika države u skupštini akcionara, koji potom bira

nadzorni odbor, a ovaj direktora“, navodi naš sagovornik.

Ipak, Nenadić ocenjuje da ta promena za sada ostaje formalna i da sam zakon nije garancija da će se praksa zaista promeniti.

Zakon dalje predviđa, ukazuje Nenadić, da ministarstvo privrede i energetike ima pravo nadzora nad radom tih preduzeća, ali ostaje nejasno, kako kaže, koliko će od tih informacija biti dostupno javnosti i da li će sistem praćenja zaista funkcionisati.

Promenom forme direktori neće morati da dostavljaju izveštaje o prihodu

Kao poseban rizik s aspekta borbe protiv korupcije, Nenadić navodi činjenicu da će direktori ovih transformisanih preduzeća nakon promene pravne forme izgubiti status javnih funkcionera.

Zbog autentičnog tumačenja Zakona o sprečavanju korupcije iz 2021. godine, oni više neće biti u obavezi da podnose izveštaje o imovini i prihodima, ukazuje Nenadić.

To je, prema njegovim rečima, jedna od najvidljivijih i najštetnijih posledica novog zakonskog okvira.

Koja je veća opasnost od privatizacije?

Govoreći o pitanju privatizacije, Nenadić potvrđuje da promena pravne forme sama po sebi ne znači prodaju državnih firmi, ali ističe da je „delimičan ulazak privatnog kapitala sada tehnički lakše izvodljiv“.

Ipak, upozorava da mnogo veći rizik vidi u netransparentnim oblicima javno-privatnih partnerstava.

Posebno problematičnim smatra slučajeve kada se zakon o javno-privatnim partnerstvima zaobiđe, a koristi se neki drugi pravni osnov – poput međudržavnih sporazuma ili posebnih zakona krojenih za unapred poznate partnere.

„U takvim aranžmanima deo imovine ili poslova može biti izuzet iz javnog preduzeća i prenet u zajedničko, novoformirano preduzeće, mimo ikakvog nadmetanja. To su veće i izglednije opasnosti nego što bi bila privatizacija u otvorenom postupku nadmetanja“, upozorava.

Nenadić ukazuje i da je Vlada Srbije htela, ona bi do sada privatizovala ova preduzeća, navodeći da je ključno to što do sada nije postojala politička volja da se uspostavi profesionalno upravljanje.

Dodaje da vlast očigledno ima i te kako interesa da koristi javna preduzeća kao resurse za političke potrebe, bilo da je reč o partijskom zapošljavanju ili nečem drugom.

Ni EPS ni Telekom nisu bolje prošli u AD formi

Glavni broker Momentum securities Nenad Gujaničić ističe da smo pre ove bili svedoci velikog broja organizacionih transformacija preduzeća pod državnom kontrolom i da su one uglavnom bile kozmetičke prirode, odnosno nije bilo mnogo bitno da li je kompanija u ovoj ili onoj organizacionoj formi.

„Ova aktuelna transformacija se radi pod okriljem teze da se pospeši upravljanje ovih preduzeća, ali je svima jasno da efikasnog upravljanja teško može biti bez adekvatne kontrole“, ukazuje Gujaničić za Danas.

Ističe da u ovakvom institucionalnom okruženju, gde nijedna institucija nema suverenitet teško možemo očekivati da će jedan segment privrede da se izdigne i posluje u skladu sa principima na kojima su zasnovane moderne tržišne privrede.

„Ako se i desi neki pojedinačni slučaj, to će pre biti izuzetak nego pravilo“, naglašava Gujaničić.

Da li je ova promena deo dogovora sa EU ili MMF?

Važno je istaći i da Srbija nije bila uslovljena ni od strane EU ni od MMF-a na promenu pravne forme javnih preduzeća.

„Ne, to nije vezano za pregovore sa EU. EU nema posebna pravila koja se odnose na javna preduzeća, ali jeste bilo vezano za aranžamane kojima se bave međunarodne finansijske institucije. Međutim, svakako se ne može govoriti o tome da je Vlada Srbije bila prinuđena da to uradi. Naprotiv, nijedna međunarodna finansijska institucija se ne bi bavila time koji je oblik preduzeća, jer ono na šta su oni fokusirani jeste da je upravljanje profesionalno i da preduzeća svojim poslovanjem nisu rizik za budžet i stabilnost zemlje“, zaključuje Nenadić.

Inicijative i analize

Komentari nacrtu Zakona o zaštiti potrošača

23. avgusta 2025.

TS je uputila komentare na nacrt Zakona o zaštiti potrošača i upozorila na dužnost izrade analize rizika od korupcije u tom zakonu.

Kao što su udruženja za zaštitu potrošača upozorila, planirane izmene Zakona o zaštiti potrošača bi mogle da bitno umanje obim zaštite, pri čemu postoji sumnja da se to čini radi zadovoljenja partikularnih interesa.

Ključna odredba u novom zakonu je ona koja otvara širom prostor da se manji obim zaštite prava propiše ne samo nekim drugim zakonom, već i aktima niže pravne snage, što ugrožava jedinstvo pravnog poretka i stvara pravnu nesigurnost. Pošto se ovim zakonom uređuju i neki od najvažnijih segmenata rada preduzeća u vlasništvu države i opština, kao i drugih komunalnih preduzeća, a ova preduzeća su prepoznata kao jedna od oblasti u kojima je korupcija najveća, postoji dužnost Ministarstva da zatraži izradu analizu rizika od korupcije.

Ceo komentar [na sajtu TS](#).

Mediji

Vučićeva pomilovanja politička poruka, pitanje kako je ministar pravde obrazložio zahtev

N1, 6. avgusta 2025.

Poslednja pomilovanja predsednika Srbije su pre svega politička poruka, ali ako govorimo o pravnoj strani pomilovanja, moram reći da ljudi uglavnom misle na već osuđena lica koja su pomilovana jer su, na primer, bolesna. Međutim, u zakonu postoji druga mogućnost, a to je da se od krivičnog gonjenja oslobodi i neko dok je postupak u toku. To se ne može učiniti drugačije već mora prvo ministar pravde da se obrati predsedniku sa molbom za pomilovanje. I problem u dva slučaja predsednikovih pomilovanja je taj što ministar nije ni na jedan način objasnio zašto je to tražio, rekao je [za N1](#) Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija.

Nenadić ističe i da nema ni informacije o tome da pomilovanja zatražio ministar. "Ukoliko bi predsednik Srbije želeo da pomiluje Gorana Vesića ili Tomislava Momirovića, njihovo pomilovanje bi morao takođe da zatraži ministar pravde, i na taj način bi bila ispoštovana norma. Ali kada je reč o suštini, pravila o pomilovanju nisu precizirana u vezi sa okolnostima kada se to može učiniti, i to može biti frustrirajuće za ljude u policiji i tužilaštvima koja gone ljude za takva krivična dela. Mi do sada nismo imali slučaj ni da je iko razmatrano da li je neko iskoristio ovlašćenja u suprotnosti sa zakonom", rekao je u emisiji Dan uživo Nemanja Nenadić iz "Transparentnost Srbija".

Komentarišući postupak TOK-a u slučaju istrage korupcije u rekonstrukciji pruge Beograd-Subotica-Kelebija, sagovornik N1 navodi da je "reč o značajnom događaju". "Ovo nije bilo očekivano. Navikli smo od tužilaštava da se mnogi slučajevi, gde postoje validne informacije da je moglo biti korupcije, dugo ne ispituju, i navikli smo da ljudi koji su visokopozicionirani u vlasti nisu predmet gonjenja. Da, u ovom slučaju postoje razlozi koji govore u prilog samostalnom radu TOK-a. To se moglo zaključiti i u trenutku kada je pokrenuta israga za Generalštab. I u tom i u ovom slučaju evidentno je bilo da postupci tužilaštva nisu po volji političara na vlasti, i oni su to otvoreno saopštavali.

Sada se prvi put tužilaštvo dotaklo pitanja korupcije u nečemu, što već po samoj prirodi, predstavlja koruptivni aranžman. A to je način na koji Srbija zaključuje ugovore o najvećim infrastrukturnim projektima. Može se reći da je time korupcija legalizovana. Kad to kažem mislim na postupke koji bi inače

bili kažnjivi, a to je direktna pogodba o tome ko će vršiti radove. Tim zaključivanjem međudržavnih ugovora stavljene su van snage odredbe Zakona o javnim nabavkama", rekao je Nenadić.

Dodaje da sada imamo prvi put slučaj da se ispituje postojanje moguće korupcije sa jednim takvim ugovorom. "I ono što je tužilaštvo saopštilo govori da su pronašli neke elemente kršenja ugovora koji bi mogli da se podvedu i pod kršenje odredaba Krivičnog zakonika. Međutim, fali još informacija da bi mogli da razumemo da li je u pitanju koruptivni lanac i ko je sve u njega bio uključen", rekao je Nenadić.

Nenadić ističe i da se može se zaključiti da je reč o postupku koji se dešava "bez prethodnog odobrenja onih koji imaju političku moć, i da će vreme će pokazati da li će istraga u ovakvim okolnostima biti moguća".

"Druga važna stvar je da li će istraga pokazati da li je zaista bilo korupcije. Ukoliko je tačno ono na šta tužioci sumnjaju onda je zaključen štetan ugovor, ali još nemamo motiv ko je sve od toga imao korist. Ja bih voleo da postupak bude širi, ali tužioci mogu da gone samo za dela za koja imaju dokaze. Za tih 115 miliona dolara kako su saopštili, mi nemamo odgovor na početno pitanje - da li je prva ugovorena cena za radove bila realna? Nije bilo nadmetanja, ne znamo da li bi neko dao bolju cenu. Nemamo odgovor ni zašto su neki radovi uvršćeni u ugovor kada su ih radile naše firme, nije bila potrebna nikakva kineska tehnologija? Zašto baš ova pruga, a ne neka malo sporija i jeftinija? I pitanje je, da li tužilaštvo u svim tim pitanjima može videti elemente za gonjenje", navodi sagovornik N1.

Kaže da je Srbiji potrebna "promena dosadašnje prakse". "Vlada treba da objavi dokumentaciju za sve projekte koji su zaključeni po sličnom aranžmanu kao i za međudržavne, a o kojima se ništa ne zna. Oni moraju da prekinu praksu ugovaranja poslova bez tendera.

Ističe i da je napadom vlasti na akciju TOK, tužilac Mladen Nenadić u nezavidnom položaju. "Sve ovo što se dešava iziskuje reakciju pre svega Visokog saveta tužilaštva kao i reakciju samog tužioca. Mislim i da je izostala reakcija EU jer samostalan rad tužilaštava i TOK su preduslov za postojanje vladavinu prava", naveo je on.

Komentarišući izjavu direktora policije Dragana Vasiljevića da policija postupa profesionalno, Nenadić navodi da nema takav utisak. "Reklo bi se da je policija manje ili više pristrasna. Najspornije situacije su one od 15. marta gde se videlo da su pored policije stajali maskirani ljudi sa opasnim oruđima, i da policija nije reagovala. Policija o svojim postupanjima ne pruža javnosti nikakve informacije. Na pitanje da li je bilo kontrole pri ulasku u Pionirski park, mi smo dobili odgovor da policija ne poseduje podatke o tome. Policija ne može tako nešto reći, da ne poseduju podatke. Mogu reći da ih neće dati. Direktor policije bio je i na proslavi Informera, a on ne bi trebalo da učestvuje u dnevnoj politici. Policija treba da saopšti i da li je bilo prekoračenja sile svaki put i ne treba čeka da javnost to zatraži. Ipak, najvažnije pitanje je da li je među ljudima koji su u uniformi bilo onih koji nisu pripadnici policijskih snaga. To je najveći rizik, ako ne možemo da se pouzdamo u to ko je stvarno policija".